

Travel Hacking



Obsah

[Travel Hacking](#)

[Úvod](#)

[Autori a licencia](#)

[Inšpirácia](#)

[Prečo cestovať?](#)

[Letenky a lietanie](#)

[Lowcost](#)

[Tradičné spoločnosti](#)

[Charterové letenky a zázjazy](#)

[Ako bookovať?](#)

[Mileage programy](#)

[Status miles vs. award miles. ako získať status](#)

[Mileage runs](#)

[Aké odmeny za míle?](#)
[Ako získavať míle](#)
[Mile High Club](#)
[Letiskové salóniky](#)
[Round the world tickets](#)
[Bezpečnosť a povolené predmety](#)
[Kde sedieť?](#)

[Auto](#)
[Mýto, diaľničné známky](#)
[Trajekty](#)
[Parkovanie](#)
[Problémy s autom, asistenčné služby, pokuty](#)

[Iné spôsoby dopravy](#)
[Vlaky](#)
[Interrail](#)
[Autobus](#)
[Afrika](#)
[Batožina](#)
[Kam sadnúť a čo so sebou](#)

[Taxi](#)
[Tuk tuk](#)

[Ubytovanie](#)
[Ubytovanie zdarma](#)
[WWOOF](#)
[Kempovanie na záhrade](#)
[Ubytovanie na priváte](#)
[House-sit](#)
[Hostely](#)
[Hotely](#)
[Vernostné programy](#)
[Furnished Apartments](#)
[Butik hotely](#)
[Priceline](#)
[Hotwire](#)
[BetterBidding.com](#)
[Štandardné hotelové weby](#)
[Ubytovanie na dlhšiu dobu](#)

[Autopožičovne](#)
[Čas na ktorý platí pozicovne](#)
[Mýto, diaľničné známky](#)
[Vratanie na inom mieste ako prebratie](#)

[Telekomunikácie](#)
[Telefonovanie](#)
[Internet](#)
[SIM karty](#)
[Internet na letiskách cez wifi](#)
[Hotspot hacking](#)
[Iné spôsoby prístupu na Internet](#)

[Poistenie](#)
[Iné tipy a triky](#)
[Balenie, batožina](#)

[Cestujte na ľahko](#)
[Nakupovanie](#)
[Čas. prenocovanie. jetlag](#)
[Víza](#)
[Karty a peniaze](#)
[Cestovateľské príručky](#)
[Ako kúpiť ľacné cestovateľské príručky](#)
[Navigácia](#)
[Ďalšie mobilné aplikácie](#)
[Novinársky preukaz](#)
[Úschovne batožíń na staniach](#)

Úvod

Cieľom tohto dokumentu je pozbierať informácie o rôznych cestovateľských fintách. T.j. ako nakupovať lacnú dopravu (letenky, ...), ubytovanie, a pod.

Autori a licencia

Tento dokument je zverejnený pod licenciou CC Attribution-Non-Commercial-ShareAlike 3.0.

Autormi tohto dokumentu sú:

- Juraj Bednár <juraj@bednar.sk>
- Pavol Lupták <wilder@trip.sk>
- Michal Vavák <mvavak@gmail.com>
- Róbert Trebula <r0b0@deepblue.sk>
- Lukáš Kubiček <travel@urza.cc>
- Marcel Hečko <maco@blava.net>
- Matej Nemček <ybdaba@gmail.com>
- Juraj Cangár <cangar@gmail.com>

[Úvodný obrázok](#) použitý pod [Creative Commons licenciou](#) od [Ramberg Media Images](#), Keith Ramsey.

Ak ste sa dostali k read-only verzii alebo nebudaj tlačenej podobe a chcete niečím príspeť, pošlite Jurajovi na joray at progressbar dot sk svoj Google account (napríklad gmail) a on vám povolí editovanie dokumentu.

Pôvodná master verzia dokumentu je [tu](#), informácie o tomto dokumente sa nachádzajú [tu](#).

Inšpirácia

<http://www.slideshare.net/nomadznu/nomadznu4> -- odporúčam pre všetkých wannabe cestovateľov

[Krátky film Frequent Flyer](#)

Ako cestovať za \$20 na deň

<https://plus.google.com/photos/100623276740673202144/albums/5632143782970822545>

Cestovateľské kino a prednášky cestovateľov v Bratislave v Horskom parku: <http://cestoklub.sk/>
-- super spôsob ako spoznať ľudí, ktorí cestujú a krajiny kam cestujú.

Prečo cestovať?

Dôvody sú rôzne. Spoznávanie nových miest, ľudí a kultúr je najbežnejší dôvod. Ten dôvod a aktuálna životná situácia väčšinou ovplyvňuje spôsob cestovania. Podstatná vec, ktorú je potrebné si uvedomiť je, že cestovanie nemusí byť vôbec drahé. Pri troche snahy (a vhodnej voľbe destinácie -- napríklad juhovýchodná Ázia, južná Amerika, ...) môžu náklady byť dokonca nižšie ako doma.

Krátke cesty (týždeň) sú väčšinou za účelom krátkodobého oddychu a drobného spoznávania. More/pláž alebo nejaké pekné miesto alebo mesto sú bežné destinácie.

Spoznanie oblasti: 3 týždne až pár mesiacov umožňuje mobilitu v danej oblasti, voľbu a zmenu konkrétnych destinácií počas pobytu. Pri takomto spôsobe cestovania sa už málokedy používajú cestovné kancelárie (aj keď u nás napr. BUBO organizuje trojtýždňové poznávacie zájazdy). Tam sa ale hacking veľmi neuplatní, môže to byť však dobrý spôsob pre ľudí, ktorým sa nechce zaoberať vybavovaním vecí a chcú jednoducho nachvíľu vypadnúť.

Dlhšie cestovanie si môžu dovoliť ľudia, ktorí sú "za vodou", prípadne nemajú pracovné záväzky doma alebo môžu pracovať remote (viď prezentácia z inšpirácie hore). Nechceli ste napísať tú knihu alebo sa sústrediť na tvorbu mimo vašich zabehnutých štandardov? Čo tak skúsiť napríklad žiť na ostrove [Coco Vivo](#) a občas od notebooku skočiť do mora?

Letenky a lietanie

Kupovanie leteniek a ceny sú veľmi náročný proces, ktorý sa takmer nedá robiť "dobro". Ceny skáču hore/dole podľa rôznych kritérií, ktoré sa málokedy dajú determinovať (viď tento [zaujímavý článok](#)).

Základná otázka, ktorú treba vyriešiť je: lowcost alebo tradičná letecká spoločnosť? Pozrime sa na rozdiely a reprezentantov:

Lowcost

Základné nevýhody lowcost spoločností:

- Vo väčšine prípadov sú point to point, teda ak nemajú priamu trasu, neumožňujú kúpiť letenku na prestup. Samozrejme, je možné kúpiť letenku z bodu A do bodu B a z bodu B do bodu C, nevýhodou je najmä to, že to nie je jedna letenka, teda je potrebné si zobrať batožinu a checknúť ju znova. V prípade, že let z A do B mešká, letecká spoločnosť negarantuje, že vám prebookuje letenku. Ak máte nerefundovateľný lístok, o peniaze za let z B do C jednoducho prídete. (Na toto si treba dávať pozor aj pri bookovaní cez rôzne letecké spoločnosti)
- Za všetko sa pripláca: jedlo na palube, väčšinou za batožinu a pod. Nemusí to byť nutne zlý deal, ale treba o tom vedieť a počítať s tým
- Častokrát sú skryté poplatky (napríklad Ryanair obľúbený €20 poplatok za platbu kartou okrem prepaid mastercard kariet, ktoré skoro nikto nemá. Ak cestujete často s Ryanair, dá sa získať tu: <http://mywirecard.com/>)
- Ceny sa väčšinou radikálne menia. Niektoré letecké spoločnosti si dokonca pamätajú vyhľadane lety (pomocou IP adresy a Cookies) a keď skúšate nájsť rovnaký let neskôr, je väčšinou drahší. Takto vyvolávajú tlak na to, aby ste si letenku kúpili hneď (aj keď toto občas robia aj tradičné letecké spoločnosti). Preto odporúčame, aby ste si pri hľadaní ceny spravili rýchlo prehľad o tom, čo chcete a koľko za to chcete zaplatiť a mali pri sebe kartu s dostatočným kreditom na zaplatenie
- Lowcost spoločnosti často lietajú do letiska, ktoré si nazvali podľa mesta, ale toto letisko je dosť vzdialené od mesta (napr. hodinu). Častokrát jediné autobusy, ktoré premávajú z tohto letiska vlastní rovnaká skupina ako leteckú spoločnosť a k lacnej letenke si priplatíte ešte raz toľko za autobusovú dopravu. Častokrát po spočítaní všetkých nákladov sa už tento spôsob letu až tak neoplatí.
- Low-cost spoločnosti sú málokedy zaintegrované do veľkých bookingových systémov typu Amadeus, teda ak nehľadáte priamo na webe danej spoločnosti, let nenájdete.
- Väčšinou nemajú vernostný program alebo je zlý

Tradičnými reprezentantmi low-cost spoločností v Európe sú: Ryanair, Wizzair, Easyjet

Podobný model funguje taktiež v Ázii a Amerike. Ako nájsť ktoré low-cost spoločnosti lietajú do destinácie, kam chceme ísť? Dobrý prehľad je na <http://www.attitudetravel.com/>. Tento web neobsahuje vyhľadávač letov, iba zoznam low-cost spoločností, ktoré lietajú do danej destinácie. Keďže tieto spoločnosti väčšinou nemajú integrované svoje cestovné poriadky a toľž ceny do normálnych nákupných systémov, toto je najlepšie, čo sa dá získať. Low-cost spoločnosti fungujú najrozumnejšie v Ázii a Európe.

Tradičné spoločnosti

Tradičné spoločnosti sú častokrát zgrupované v tzv. alianciách. Tri najväčšie aliancie sú OneWorld (British Airways), Sky Team (ČSA, Delta, KLM, Air France, ...) a Star Alliance (Lufthansa, Austrian, LOT Polish, United, ...). Výhodou členstva v aliancii je možnosť kombinovať lety rôznych leteckých spoločností rámci aliancie na jednej letenke (t.j. aliancia ručí za prípadné zmeškanie prípoja) a zbieranie míľ na jednom konte za lety všetkých spoločností patriacich do aliancie.

Základné výhody sú: Možnosť flexibilnejšieho cestovania (rebooking leteniek pri správnej booking class -- pozor, nie všetky idú rebookovať), ručenie za to, že keď mešká lietadlo, vyriešia vám prípoj a prípadné ubytovanie (všetky booking classes), batožina a jedlo na palube je väčšinou v cene.

Azda najväčšou výhodou je vernostný program, pomocou ktorého môžete s pár tipmi a trikmi cestovať s výraznou úsporou nákladov (budeme sa venovať nižšie). Z nášho okolia lietajú najmä ČSA z Bratislavy a Lufthansa, Austrian z Viedne. Samozrejme, z oboch letísk lietajú aj iné spoločnosti, ale tieto majú najviac letov.

Charterové letenky a zájazdy

V Európe zrejme najlacnejšie charterové letenky alebo zájazdy sa dajú kúpiť v Nemecku. Na Slovensku a v Čechách existuje množstvo spoločností, ktoré predpredávajú uvedené letenky (a častokrát to nie je drahšie ako keby ste to kupovali priamo v Nemecku), napríklad:

<http://nemecke-ck.invia.cz/>

<http://airstop.cz/>

<http://www.levne-letenky.org/letenky-z-nemecka/>

<http://www.lastminute.de/>

<http://www.ltur.com>

<http://www.expedia.de>

Niekedy sa stáva, že kompletný zájazd s polopenziou je lacnejší ako jednosmerná alebo spätočná letenka tam, takže v tomto prípade má zmysel kupovať rovno celý zájazd.

Z Nemecka sa obvykle najviac lieta z Mníchova, Frankfurtu a Berlína, aj napriek tomu, že je potrebné cestovať do uvedených miest autom (alebo vlakom) zo Slovenska, veľakrát sa to stále opláti (uvedené letenky z Nemecka sú niekedy až 2x lacnejšie ako zo Slovenska).

Ak chcete ušetriť drahé poplatky za parkovanie na nemeckých letiskách, zistíte si cez Google Maps najbližší supermarket od letiska a zaparkujete tam (osobne som ponechal auto v nemeckom LIDL na 2-4 týždne viackrát po sebe a nebol problém - na oplátku, keď sa vrátite z cesty naspäť k autu, tak môžete v danom obchode spraviť malý nákup a podporiť ich).

Ako bookovať?

Lowcost spoločnosti takmer výlučne na webe danej spoločnosti.

Tradičné spoločnosti častokrát ponúkajú bonus pri priamom bookovaní (napríklad míle extra). Na druhej strane ich weby nevyhľadávajú vo všetkých možných leteckých spoločnostiach.

Dobré weby na hľadanie a bookovanie:

- skyscanner.net -- vyhľadávač
- pelikan.sk -- lacné letenky
- www.studentagency.sk/letenky/index.html -- lacné letenky
- expedia.com -- iné lacné letenky (hlavne v US sa oplatí)
- kayak.com - tiež zamerané hlavne na Ameriku, možné vyhľadávať na viacerých portáloch a porovnať ceny
 - <https://www.kayak.com/buzz> -- hľadá akciové letenky pre cestovateľov, ktorí vedia odkiaľ chcú cestovať, ale nevedia kam (teda "chcem ísť niekam, kam sa teraz predávajú akciové letenky").
- <http://matrix.itasoftware.com/> -- vyhľadávač od firmy, ktorá robí podobné vyhľadávače pre iné firmy. Nedá sa cez to kúpiť, iba hľadať, je to ale výrazne flexibilnejšie ako väčšina iných vyhľadávačov
- <http://www.whichbudget.com/> -- vyhľadáva v budget/lowcost aerolinkách, minimálne dobré vedieť, ktoré z nich do danej destinácie lietajú
- <http://tripeedo.com/> -- metavyhľadávač nad metavyhľadávačmi :)
- <http://milewise.com/> -- search engine do ktorého môžete zadať svoje míľové programy (viď nižšie) a vie vyhľadávať odmeny aj podľa toho, koľko máte bodov v ktorom programe. Zároveň máte prehľadne aktuálny stav bodov a ich expirácie na jednom mieste.
- <http://www.travelocity.com/Flights> -- vyhľadávač, ktorý umožňuje hľadať flexibilnejšie časové rozmedzia
- <http://www.momondo.com> -- globálny agregátor, ktorý podporuje rôzne sortovacie možnosti a priamym prepočtom do želanej meny. Patrí medzi tie so širším záberom na úrovni skyscanner.net
- http://www.mobissimo.com/search_airfare.php -- globálny agregátor, z tých slabších

Častá otázka je kedy bookovať. Existuje množstvo mýtov o tom, kedy sú letenky najlacnejšie (napríklad že v niektoré dni letecké spoločnosti nahrávajú lety a sú menej obsadené a podobne). Toto už takmer nikdy nie je pravda a bohužiaľ staré suché pravidlo platí takmer vždy: Čo najskôr alebo na poslednú chvíľu. Cena leteniek väčšinou iba rastie. Ak letecké spoločnosti nerobia predaj leteniek dobre, občas nepredajú celé lietadlo a letenky sú na poslednú chvíľu lacnejšie. Väčšinou je však pravdou opak -- predajú viac ako je miest na sedenie, lebo predpokladajú, že nie každý sa dostaví a potom situáciu riešia (napríklad ponúknu nejaký bonus človeku, ktorý je ochotný ísť ďalším letom). Na last mile lety sa určite spoliehať nedá.

Mileage programy

Vybratie správneho míľového programu je dôležité. Pre ľudí z Bratislavy sú vhodné pravdepodobne najmä tieto programy:

- ČSA OK Plus (okplus.cz) -- pre lety z Bratislavy od ČSA, taktiež vrámci aliancie SkyTeam (napr. KLM z Viedne)
 - Veľmi dobré odmeny za ceny
 - Málokedy nižšia sadzba za lacnejšiu letenku
 - Pomerne jednoduché získať vyšší status, napríklad aj status matchom z iného programu
- Miles and More (milesandmore.com) -- Lufthansa, Austrian Airlines, LOT Polish Airlines, ... vrámci aliancie Star Alliance
 - Ťažké získať status status matchom
 - Pomerne dosť rôznych špeciálnych akcií
 - Letenky majú častokrát nižšiu hodnotu ako počet preletených míľ. Príklad: Red Ticket (booking class O) od Austrian Airlines má len 25% skutočne preletenej míľovej hodnoty.
- Executive Club (British Airways z Londýna cez Viedeň) pre alianciu OneWorld
 - už so základným statusom (Blue) je možné pomerne ľahko získať upgrade do Business, najčastejšie pri letoch bookovaných v triede Economy Plus
- Airberlin Topbonus
 - Airberlin je niečo medzi tradičným a low-cost operátorom, program nie je nič extra, ale ak lietate touto firmou, oplatí sa

Dobré je možno sa zamyslieť nad používaním US-based programu rovnakej aliancie. V USA sú väčšinou v priemere horšie letecké spoločnosti, ale oveľa lepšie mileage programy. Častokrát sa dá bezproblémov používať mileage program rovnakej aliancie aj keď nelietate na konkrétnej linke (ale pozor, napríklad Air Canada má podmienku minimálneho počtu letov na Air Canada -- čo je škoda, lebo ich mileage program je fakt dobrý). Dôležitým faktorom je aj expirácia míľ. Vo väčšine programov míle expirujú cca 1-3 roky po poslednej aktivite na účte (teda stačí si kúpiť pár míľ alebo ich získať alebo použiť a platnosť sa predĺži). Napríklad pri Miles & More od Lufthansa ale platnosť míľ závisí od času ich získania (36 mesiacov) bez ohľadu na aktivitu.

Status v míľových programoch prináša množstvo výhod, jednou z nich je napríklad vyšší limit na váhu vašej batožiny, vstup do salónikov, ...

Dôležité je vždy zbierať míle, aj keď nepredpokladáte ďalší let. Dajú sa použiť na kadečo. Napríklad míle, ktoré mi expirovali som použil na získanie voucherov na londýnskom letisku, kde som si mohol nakúpiť blbosti. Míle z Finnair, ktorými som letel len raz som použil na nákup dizajnových tanierov z Fínska :).

Nikdy neviete, ako a na čo môžete míle použiť. Použiť sa dajú napríklad aj na zaplatenie nadváhy za vašu batožinu. Častokrát sa dajú konvertovať na iné míľové programy (väčšinou

však dosť nevýhodne) cez points.com.

Míle sa častokrát dajú získať cca rok spätne, ak si spomeniete na nejaký let, prípadne sa novo zaregistrujete až teraz.

Mnohé programy majú alternatívne možnosti zbierania míl: vyplnenie dotazníka, nákup u partnerov a pod. Odporúčam sledovať flyertalk.com.

[Ako hackovať frequent flyer programy](#) (video, english)

[Recenzie a porovnanie míľových programov](#) (vrátane hotelových a iných vernostných programov)

Status miles vs. award miles, ako získať status

Cieľom získavania míl je okrem toho, že ich je možné minúť za odmeny aj možnosť získania vyššieho statusu. Status umožňuje u väčšiny leteckých spoločností:

- Získavať viac míl (teda bonus napr. 25%, 50% v počte zarobených míl)
- Vstup do letiskových salónikov (často až pri Gold statusoch)
- Prednostné vybavenie na prepážke
- Možnosť free upgradov
- Prednosť na čakacej listine (pri overbooknutých lety)

Možnosti získania statusu sú v zásade tri:

1. Nazbieranie dostatočného množstva kvalifikačných míl alebo letových segmentov
2. Získanie statusu na základe statusu u inej leteckej spoločnosti (status match)
 - Pozor, toto sa dá spraviť väčšinou maximálne raz pri danom programe a platí to iba rok, odporúčam robiť naozaj iba vtedy, keď chcete získať status a používať ho, nie len preto, že môžete
3. Reklamná akcia leteckej spoločnosti

Míle sú dvoch druhov: kvalifikačné (status miles) a odmeňovacie (award miles). Award miles môžete používať na nákup leteniek. Pravdepodobne ich budete mať viac z rôznych akcií alebo partnerov leteckých spoločností.

Status miles sú väčšinou iba míle za lietanie, bez akýchkoľvek bonusov. Ich počet vás kvalifikuje na vyšší status.

Častokrát jednoduchší spôsob ako získať vyšší status je mať dostatočný počet letových segmentov. Letový segment je jeden let (od odletu do pristátia). Teda ak letíte do New Yorku z Bratislavy cez Prahu a Amsterdam (a naspäť rovnako), získate na jednu letenku 6 letových segmentov.

Ak máte záujem najmä o status, oplatí sa vybrať program, ktorý toto zabezpečí. Napríklad najjednoduchší spôsob získania Star Alliance statusu je pomocou Aegean Airlines, stačí 4000 míl na "blue" (Star Alliance Silver) a ďalších 16000 na gold. Pozor, hlavne pri Star Alliance je pri

najlacnejších letenkách veľmi nízka skutočne zarobená míľová hodnota. Napríklad let s Austrian Airlines s booking class "O" je väčšinou len 125 míľ pri Miles & More, pri Aegean za takýto let nezarobíte nič. Z tohto dôvodu je možno rozumné pridať mileage kartičku až pri checkine a tú správnu. Častokrát knihovaciu triedu uvidíte až po zakúpení letenky.

Dôležité je rozhodnúť si priority: chcete letenky za míle, status alebo oboje?

Mileage runs

Mileage run (beh za míle) je trochu kontroverzný spôsob získavania míľ. Cieľ je zohnať čo najlacnejšiu letenku, ktorá má čo najväčší počet míľ alebo segmentov. Vyzerá to tak, že zoženiete letenku na víkend, ktorej jediný (väčší) zmysel je zarobiť míle, ktoré sa potom dajú použiť inak. Môžete si dať obed alebo večeru v Londýne a potom fičať cez Amsterdam naspäť.

Ako pekná ilustrácia je jeden príbeh, ktorý hovorí o využití spätočnej letenky za \$18 medzi Bangkokom a Chiang Mai. Človek, čo si to všimol najímal ľudí, aby lietali a zbierali míle. Zachvíľu sa objavili na radare bezpečnostných zložiek, ktoré mali podozrenie, že pašujú drogy. Zisk je vyše 55 míľ za dolár (vďaka tomu, že minimálna čiastka pripísaná za let je 500 míľ). O segmentoch a získaní statusu (a tým pádom rýchlejšom zarábaní míľ) ani nehovorím...

Toto je samozrejme pre trochu bláznov (viď inšpiračné video hore) a nerobil som to zatiaľ.

Aké odmeny za míle?

Vo väčšine prípadov je najlepšie za míle nakupovať letenky. Nie vždy je to ale dobrý deal. Určiť, či sa to oplatí je dosť ťažké a exaktne to nejde, ale je potrebné spraviť nasledovnú úvahu:

1. Zistiť koľko stojí letenka, keby sme ju zaplatili P
2. Vypočítať, koľko míľ by sme za ňu získali Nm
3. Zistiť koľko stojí letenka za míle Pm
4. Zistiť, aké sú servisné poplatky, keby sme chceli letenku kúpiť za míle (častokrát je to viac ako polovica ceny letenky) Sp
5. Vypočítať $(P - Sp) / (Pm - Nm)$

Čím nižšie toto číslo, tým väčšia hodnota. Ak je to menej ako \$0.02, pravdepodobne sa to neoplatí.

Pri kupovaní je potrebné myslieť aj na expiráciu míľ, status (ak nám chýba pár míľ do vyššieho statusu, je dobré ich získať, potom už bude zarábanie jednoduchšie a pohodlnejšie, keďže vyšší status má bonusy).

Najviac sa oplatí míňať míle na drahé lety. Väčšinou sú ceny za lety v míľach rovnaké podľa oblasti, ale môžu sa dosť líšiť dolárové/eurové ceny. Najlepšia hodnota míle je business-class. Ak veľa cestujete...

Ďalšia možnosť ako zarábať míle je použiť kreditnú kartu, ktorá ich zarába. U nás toto žiaľ zvláda asi iba Diners Club a aj to za (na zahraničné štandardy) nevýhodných podmienok. Ak máte možnosť získať zahraničnú American Express kartu, ktorá má program Membership Rewards, je to asi najlepší spôsob ako získať míle alebo hotelové body.

Míle viete zbierať aj prostredníctvom iných loyalty programov, napr. pri bookovaní hotela prostredníctvom Hilton Honors, či pri rezervácii auta cez Hertz, alebo Avis. V týchto sieťach viete rovnako míle z vašich preferovaných aerolinií aj míňať.

Ak máte nazbierané míle vo viacerých programoch, [tento nástroj](#) vám poradí, koľko míľ vás bude stáť ktorá letenka.

Ako získavať míle

V USA sú možnosti väčšie.

Má sa dáť získať za kadečo, napríklad aj vyplňanie formulárov a pod. Z webov, ktoré zbierajú informácie o akciách odporúčam napríklad <http://thepointsguy.com/> (prípadne ho sledovať na Twittri), niekoľko blogov je na <http://www.boardingarea.com/>, najznámejšie sú <http://boardingarea.com/blogs/loyaltytraveler/>, <http://boardingarea.com/blogs/viewfromthewing/> a <http://boardingarea.com/blogs/onemileatatime/>. Sledovanie míľ na milewise.com (viď vyššie), aby ste vedeli, čo kde máte, kedy to expiruje a pod.

Veľmi dôležité je, že nie vždy sa oplatí používať míľový program spoločnosti, s ktorou lietate najčastejšie -- väčšinou ide použiť aj iný program danej aliancie. Web wandr.me obsahuje nástroj, pomocou ktorého na základe knihovacej triedy a smerovania zistíte, koľko za daný segment letu zarobíte míľ v ktorom programe (aj keď zďaleka neobsahuje všetky programy). Zvlášť ak bookujete najlacnejšie letenky, neoplatí sa hneď pri bookovaní dať číslo míľovej kartičky, pretože booking class zistíte často až po zaplatení (aj v triede economy je veľa booking class, napríklad Y, L, E, z toho niektoré sú akciové, ktoré majú obmedzené zbieranie míľ). Preto odporúčam rozhodnúť sa o tom, kam zapísať svoje míle až po zistení booking class. Dá sa to vyriešiť pri checkine alebo jedným telefonátom do leteckej spoločnosti. Pri výbere treba myslieť aj na to, že niektoré míle expirujú keď sa na míľovom konte nič nedeje (teda akýkoľvek pohyb predĺži platnosť všetkých míľ), niektoré programy majú míľovú expiráciu nastavenú na čas, odkedy ich získate (teda bez ohľadu na počet pohybov napr. míle získané pred tromi rokmi expirujú).

Mile High Club

Nesmieme zabudnúť ani na Mile High Club, ktorý je, napriek tomu, že členstvo v ňom neposkytuje žiadne výhody, najprestížnejším statusom leteckých pasažierov. Členom sa totiž automaticky stáva každý, kto si zasexuje vo výške aspoň 10.000 stôp nad zemou.

Letiskové salóniky

Pre väčšinu "novocestujúcich" je letiskový salónik zbytočná "snobárina". Prídete na letisko,

prejdete check-inom, security, potom si posedíte a letíte. Akonáhle ale z mesiaca strávite 2-3 dni na letiskách čakajúc na prípoj, začína sa situácia trochu meniť. Letiskové salóniky sú často oázy klúdu v letiskovom chaose. Niektoré sú hlavne v špičke preplnené (v takom prípade odporúčame noise-cancelling sluchátka).

V letiskovom salóniku väčšinou nájdete:

- Jedlo zadarmo (väčšinou minimálne snacky, ale častokrát sú to minimálne plnohodnotné raňajky, koľko len chcete)
- Free pripojenie na Internet (aj keď na letisku priamo nie je), elektrina na nabitie vašich notebookov, či iných gadgetov
- Pitie zadarmo (vrátane alkoholu -- niektorí potrebujú pred letom trochu alkoholu proti nervozite:)
- Veľmi často sprchy
- Čisté a kludné záchody
- Ticho
- Občas "fast-track" cez bezpečnostnú kontrolu (teda zo salónika bez radu prejdete scannerom)

Ako sa dostať do salónika? Na väčšine letísk ich je niekoľko a majú rôznu kvalitu. Do salónika leteckej spoločnosti sa dostanete ak máte príslušný status v míľovom programe alebo máte business class alebo vyššiu letenku (môže byť aj získaná za míle). Do štandardných letiskových salónikov sa dostanete pomocou [Priority Pass](#) alebo [Airport Angel](#) programov alebo pomocou kreditných kariet (u nás hlavne pomocou Diners Club). Priority Pass ani Airport Angel sa takmer nikdy neoplatia kupovať priamo, pretože sú zbytočne drahé (a cena za vstup po platení nižšej ceny členského je porovnateľná s cenou za vstup, keby ste si ho zaplatili). Priority Pass sa však dajú získať ku kreditným kartám American Express Gold od VÚB alebo Visa Platinum od Tatra banky.

Ďalšia možnosť je, že vám niekto pomôže dnu, napríklad na flyertalk.com sú ľudia, ktorí majú status a môžu zobrať jedného človeka navyše do salónika. Ak cestujú sami, kludne nezištne pomôžu.

Takmer nikdy sa neoplatí vstup kupovať -- stojí väčšinou viac ako slušné jedlo na letisku a najlepšie salóniky väčšinou nepredávajú vstupy. A prísť do "oázy klúdu", ktorá je naprataná ľuďmi nie je asi zrovna najlepší nápad.

Zoznam salónikov nájdete na spomínaných programoch, na webe daného letiska, základné porovnanie poskytuje aj wandr.me.

Round the world tickets

Táto téma je trochu zložitejšia, ale v zásade ide o to, že sa predávajú lístky (za pomerne rozumnú sumu), kde môžete precestovať určitý počet segmentov okolo sveta. Predávajú ich letecké aliancie a pravidlá sa rôznia, ale základná idea je: treba sa vrátiť na rovnaké letisko

z akého ste vyrazili, cestovať po oblastiach je možné len jedným smerom (teda po prejení z Európy do Ázie sa už na ten lístok nedá vrátiť naspäť do Európy, treba pokračovať ďalej na východ). Lístok má väčšinou platnosť jeden rok. Poriadni hackeri si kúpia viac lístkov a používajú ich opačnými smermi. Pozor, nie vždy sa oplatí minúť segment. Na krátky lokálny let sa možno viac oplatí kúpiť letenku a segment použiť na dlhší let, ktorý stojí viac (nie vždy to ale letenka umožňuje).

Ako bonus odporúčam takýto lístok určite zaplatiť kreditkou, ktorá chráni pred stratou batožiny a navyše dá nejaké bonusové míle navyše (aj keď RTW lístok väčšinou stačí na získanie lepšieho statusu).

[Viac info \(v angličtine\).](#)

Dobré porovnanie aktuálnych RTW lístkov podľa bodu odletu (a teda aj príletu, keďže sa musíte vrátiť naspäť) poskytuje napríklad http://www.wandr.me/RTW_Fares.aspx/. Obsahuje aj konkrétne pravidlá bookovania pre daný lístok.

Bezpečnosť a povolené predmety

Na palubu lietadla nie je možné brať tekutiny. Teda presnejšie -- nie je možné ich brať cez security. Mať pri sebe vodu na pitie je celkom užitočné, aj keď tradičné letecké spoločnosti vám vodu nalejú zadarmo, stačí si vypýtať. Pri lowcostoch sa väčšinou platí za všetko. Možnosti získania vody sú nasledovné:

- Kúpiť si ju za security checkom (pozor, niekedy je security až pri bráne a za ňou už nie je žiadny obchod, typický príklad je Viedeň - zväčša však máte možnosť využiť nejaký predajný automat)
- Vyliat' vodu z fľaše pred security checkom, zobrať si prázdnu fľašu, napustiť pitnú vodu na WC alebo na "napájadle". Pozor, uistite sa, že voda je pitná, väčšinou na letiskách je, ale nemusí to byť pravidlo.
- Pre odvážnejších: Aj napriek tomu, že sa jedná o tekutinu, si môžete zobrať akékoľvek medicínske potreby. Musíte to však nahlásiť pred kontrolou, teda hneď ako budete môcť. Čarovná fráza pri multivitamínovom džúse: "I wish to declare a medical supplement". Možno sa s vami bude securiták hádať, faktom je, že securiták nemá kompetenciu posúdiť, či multivitamínový džús je pre vás potrebný medicínsky doplnok a **musí** vás s ním pustiť. Pripravte sa, že sa nebudú správať najmilšie a možno vás bude čakať podrobná kontrola batožiny.

Kde sedieť?

V prípade, že si môžete zvoliť miesto a sedíte v economy triede, odporúčam porozmýšľať nad radom, kde je emergency exit, budete mať viac miesta na nohy. Ak sa chcete uistiť, že máte dané sedadlo a je check-in zdarma, treba ho spraviť online a čo najskôr ako je to možné. Veľa

leteckých spoločností však otvára online check-in až 24 hodín pred odletom.

Pokiaľ nelietate často, dobrou pomôckou pre voľbu miesta v lietadle vám môže byť stránka www.seatguru.com, kde nájdete layouty lietadiel jednotlivých leteckých spoločností aj s popisom a ďalšími podrobnosťami. Treba však poznať typ lietadla, ktorým poletíte, ten sa dá zvyčajne vyčítať z elektronickej letenky, či na stránke www.checkmytrip.com.

Batožina

Rôzne letecké spoločnosti, rôzne limity na váhu batožiny. Po európe je kvázi-štandard pre váhu batožiny 15kg, pri zaoceánskych letoch je to zvyčajne 23kg, ale najlepšie bude ak si to skontrolujete napríklad na už spomínanom checkmytrip.com, prípadne ak ešte nemáte vystavenú letenku, tak na stránke baggageallowance.org.

Scestovaní ľudia sa naučili optimalizovať svoje baliace rituály, skutočných frequent flyerov teda spoznáte podľa toho, že cestujú iba s príručnou batožinou, tzv. carry on luggage. Výhodou takéhoto cestovania je, že na check-ine pred odletom sa nemusíte ani ukázať a z letiska po prilete odchádzate prvý, nakoľko nemusíte čakať na výdaj batožiny. Minimalizujete tiež riziko jej straty, či šancu, že sa váš kufor ocitne na opačnom konci zemegule a vy na neho budete čakať 3-5 dní. Nevýhodou je samozrejme menší objem a problematické prenášanie istých artiklov, ako napríklad kozmetiky - keďže s takouto batožinou musíte prejsť cez bezpečnostnú kontrolu.

Auto

Cestovanie autom je populárny spôsob cestovania hlavne v rámci Európy, máloktoľný spôsob cestovania prináša toľko zábavy ako kvalitný roadtrip. V tejto kapitole sa budeme venovať prevažne cestovaniu po starom kontinente, požičovniám áut je venovaná samostatná sekcia.

Mýto, diaľničné známky

Trajekty

Parkovanie

Na verejných parkoviskách sa často platí cez automaty na istý čas - automaty často krát nevydávajú mince a niekedy natiahnú dobu parkovania na celú sumu nahadzanu do automatu, niekedy ju upravujú len na poslednú ponúkanú hodnotu z menu a zvyšok nevydajú.

Listky sa dávajú za okno na prístrojovú dosku, alebo sa lepia na sklo okna.

Ak skončíte s parkovaním skor, môžete dať listok ku automatu - sú prakticky prenositeľne na iné auto - prípadne keď niekto odchádza z parkoviska často krát ponúkne svoj lístok tomu kto si ho práve chce kúpiť pri automate. V UK sa za takéto darované lístky nikdy neplatí.

Problémy s autom, asistenčné služby, pokuty

Pokuty za parkovanie a i. sa dajú často krát zaplatiť rôznym spôsobom - telefonicky kreditkou, na poste, alebo postou, prípadne vkladom na účet. Vo veľa krajinách je lehota na zaplatenie 60 dní, avšak keď sa pokuta zaplatí skor (napr. do 2 týždňov) je cena za pokutu aj o 50% menej. Informácie sú napísané priamo na pokute za stieracom. Väčšinou sú dve možnosti - odvolať sa a riskovať vyššiu pokutu, alebo zaplatiť menej a nechať to bez ďalšieho riešenia.

Iné spôsoby dopravy

Vlaky

Vlaky sú aspoň po európe vo väčšine prípadov drahšie ako letenky. Je to dané najmä takmer absentujúcou konkurenciou (odleasovať lietadlo a založiť si leteckú spoločnosť je asi o čosi menej nákladné ako budovať železničné trate, ktorých používanie tvorí spodnú hranicu ceny vlakového lístka). Tiež existujú akcie a výnimky a hlavne ak kupujete lístok na poslednú chvíľu, môže sa vlak oplatiť.

Medzi výhody oproti leteckej doprave patrí: vyššie pohodlie (v mnohých vlakoch sú už aj v druhej triede napríklad zásuvky), takmer nulová buzerácia (žiadne bezpečnostné kontroly, ukazovanie občianskych, ...), možnosť pohybu, jedálenský vozeň, takmer žiadne obmedzenia obsahu batožiny a vo veľa prípadoch kratší čas cestovania (na letisku treba byť dve hodiny pred odletom, ďalšia hodina po prilete na získanie batožiny a vymotanie sa z letiska).

Istou výhodou je aj stabilita cien. Na kratšie cesty je napríklad vhodná stratégia zistiť cenu lístka a potom sledovať, či nie je lacnejšia letenka. Ak nie je, pár dní pred cestou kúpiť lístok na vlak (málokedy bývajú vypredané).

Vlaky môžu mať rôznu vnútornú štruktúru, pre vlaky, ktoré cestujú cez ČR alebo SR odporúčame preštudovať [Radenie vlakov na ZelPage.cz](http://www.zelPage.cz).

Interrail

Medzi veľmi obľúbený spôsob dopravy hlavne pre mladých (do 26 rokov) je Interrail preukaz <http://www.slovakrail.sk/sk/interrail>, prípadne <http://www.interrailnet.com/>. Napríklad za 409 € mesačne môžu mladí do 26 rokov celý jeden mesiac cestovať vlakom po celej Európe (Maroko už nie je v Interrail zóne). 10-dňový global-interrail pas (je ho možné minúť behom 22 dní) sa dá zaobstarať už od 249 €.

Autobus

Vo väčšine cestovateľských destinácií (India, Chile, Argentína, Keňa, Tanzánia, ...) funguje autobusová doprava trochu inak ako sme tomu zvyknutí na Slovensku. U nás kupujeme lístok priamo u šoféra, prípadne si ho dopredu zakúpime na stanici. Toto ale neplatí pre spomenuté oblasti ale aj mnoho iných, tak sa na to pripravte. Autobusovú dopravu tam totiž zabezpečuje množstvo dopravných spoločností, ktoré sú ešte navyše zastrešené cestovnými kanceláriami.

Cestovné kancelárie sú väčšinou rozstrúsené po autobusovej stanici, ale môžete ich nájsť aj náhodne niekde v meste. V niektorých krajinách alebo mestách býva **viac ako jedna autobusová stanica**, tak si vždy overte miesto odchodu, ale aj príchodu, aby ste neskončili niekde úplne inde ako chcete. Zväčša platí, že ak cestovka poskytuje vlastné poznávacie zájazdy, poskytuje aj cestovanie po krajine. Nemusí už nutne platiť, že vlastnými autobusmi! Preto je potrebné sa vždy uistiť, akou spoločnosťou nakoniec pocestujete – buď sa spýtajte priamo pri kúpe lístku alebo si preštudujte lístok samotný, kde to zväčša býva uvedené. Neraz sa totiž stane, že premeškáte vlastný spoj len preto, že na termináli stál autobus s iným logom ako má cestovka. Nezaškodí sa tiež spýtať priamo šoféra alebo nejakej obsluhy stojacej blízko, či máte lístok práve na tento spoj.

Samozrejme ako pri každej kúpe v zahraničí platí **pravidlo najnižšej ceny**. Čiže si prejdite viac cestoviek a porovnávajte služby vzhľadom na cenu – rozdiely môžu byť prekvapivo veľké. **A konkrétne v oblasti Patagónie sa nespoliehajte na Lonely Planet!** Ceny sa zmenili a spoje tiež. Tam kde LP uvádza, že priamy spoj neexistuje už spoj pokojne môže byť alebo naopak.

Môže tiež chodiť len v určité dni, tak si podľa toho nastavte plány. LP venovaný vyslovene Patagónii nás fakt veľmi sklamal. Toto ale môže platiť pre ktorúkoľvek krajinu, takže sa vždy poriadne informujte.

V každej krajine sa treba pripraviť na meškanie – či už odchodu alebo príchodu. Konkrétne v Indii a Afrike môže dôjsť aj k extrémom akým je napríklad 12 hodinové meškanie a podobne. Tým pádom sa vám môže skomplikovať prípadný prestup, tak je celkom dobré dávať si rozumné rezervy.

Afrika

Afrika tiež funguje na princípe „cestovných kancelárií“, ale konkrétne v Tanzánii a Keni si s lístkami veľkú hlavu nerobia. Samozrejme si môžete kúpiť lístok pár dní alebo hodín dopredu a väčšinou aj dostanete nejaký papier, ale že aj naozaj pocestujete tým konkrétnym autobusom už nemusí byť také jasné. Okolo autobusov väčšinou vládne pomerne veľký chaos, býva veľká tlačienica, takže pozor na batožinu. „Biely“ turisti sú väčšinou pomerne uprednostnení pri nastupovaní, tak sa treba hlavne správať sebedovetom a nenechať sa odbiť, ak je autobus už plný. Ak máte „miestenku“, trvajte na svojom mieste. A pripravte sa na preplnený autobus, kde domáce zvieratá nie sú ničím výnimočným. Afričania sú na tlačenicu zvyknutí, takže pre vaše podráždené pohľady zväčša nemajú veľké pochopenie.

Samozrejme sa dá prísť priamo na stanicu, kde vás okamžite obklopí desiatka „poskytovateľov prepravy“ a môžete si lístok kúpiť u nich. V takom prípade to väčšinou prebieha tak, že vás chlapík odvedie k autobusu, kde prebehne výmena názorov so šoférom a ak má miesto, tak mu zaplatíte, on vám naškriabe na papier sumu a je to. Určite neplatte skôr ako bude jasné, že sa do autobusu aj naozaj dostanete!

Batožina

Vo vyspelejších krajinách skončí vaša batožina v nákladnej časti autobusu a dostanete od nej aj patričný lístok. Často sa stáva, že za ňu treba ešte zvlášť zaplatiť pri nakladaní – ale pozor, platte iba šoférom! Často batožinu nakladajú rôzni pomocníci z ulice alebo pracovníci stanice a skúšajú „vyžobrať“ poplatok. V takom prípade je to na vás, či dáte alebo nedáte, len sa netreba báť odmietnuť, prípadne sa sebedovetom spýtať, za čo platíte a že chcete doklad.

V ostatných krajinách nie je ničím výnimočným, ak batožina skončí na streche alebo dokonca na zadných sedadlách autobusu. Rozhodne si berte krehké veci radšej so sebou, s vakmi sa naozaj nikto nikde nehrá v rukavičkách. Ak sa dá, poproste „nakladača“, aby váš vak dal na vrch na ostatnú batožinu, prípadne si ju tam dajte sami. Ak autobus stojí často je možné, že bude váš vak aj často vykladaný a aj tak skončí v tlačenicu. Ale ak idete na dlhú cestu, rozhodne je to dobrý spôsob ako uchrániť prípadné krehkejšie veci vo vaku. Ak si chcete vak ešte viac chrániť, je dobré klásť vak na zem hociktorou časťou, len nie chrbtovou. Podlaha nebýva extra čistá a všetko vám to potom ostane na chrbte. Taktika balenia vaku do pláštenky je fajn, ak vám to stojí za jej prípadné poškodenie. Ale pripravte sa na to, že váš vak aj tak skončí špinavý alebo poškodený. Nie je to nič výnimočné a riziko minimalizujete tým, že napríklad všetky popruhy utiahnete a voľné konce nejako zapravíte, aby sa zbytočne nezachytávali. Zároveň

všetky ostrejšie alebo tvrdšie predmety zbalte do stredu vaku, nie na jeho okrajoch.

Kam sadnúť a čo so sebou

Nie vždy máte možnosť výberu, ale ak ste si zakúpili miestenku, tak na tom mieste aj trvajte. Ak ste nedôverčivý, je dobré sadnúť si nad nakladací priestor na tú stranu, kde skončila vaša batožina a strážiť každé vykladanie. Určite nie je dobrý nápad sadať si dozadu, ak je autobus vybavený záchodom. Ušetríte sa smradu a pravidelného budenia splachovačom. Ak vám na tom záleží, tak si nesadajte ani nad nápravu – toto platí hlavne v prípade starých autobusov v severnej Indii a Afrike, kde sú cesty fakt katastrofálne a náprava poskakuje ako divá.

So sebou si vždy okrem dôležitých vecí (peniaze, doklady, ...) zoberte piť a nejaké to jedlo. To platí hlavne na dlhšie trasy. Ak ste v klimatizovanom autobuse, vezmite si aj dlhý rukáv a dlhé nohavice – neverili by ste ako chladno dokážete v autobuse byť, aj keď je vonku 30 stupňov. Prípadne tieto veci môžete použiť ako vankúš. Osvedčené sú nohavice s odzipovateľným spodkom – zaberú minimum miesta a splnia účel. Ak ste v horskej oblasti a autobusy za veľa nestoja, určite si vezmite tých vecí viac, hlavne ak cestujete v noci. Prechody cez sedlá v 5000m výške, v noci a v deravom autobuse sú naozaj veľmi(!) mrazivé. Peniaze a doklady sa ako vždy snažte mať tak, aby ste ich cítili alebo aby sa k nim nedalo dostať bez vášho vedomia. Ak zaspíte, nie je nič ľahšie ako vyrabovať všetko čo je mimo váš dosah.

Taxi

Taxi je najpohodlnejší spôsob dopravy v rámci mesta alebo oblasti. Určite nie je lacnejší ako hromadná doprava, ale pri správnom spôsobe využívania taxíkov je možné náklady optimalizovať. Odporúčania sa líšia podľa krajiny a oblasti, kde sa nachádzate:

- Slovensko, Česká republika - taxíky je potrebné objednať telefonicky. Ak si pristavíte taxík niekde na ulici, alebo nastúpíte do taxíka stojaceho na stanovišti na letisku, žel. stanici, naučtujú vám niekoľkonásobne vyššiu cenu. V jednom meste zvyčajne pôsobí niekoľko dispečingov/taxislužieb, takže odporúčam si zistiť telefónne čísla na niekoľko lacnejších taxislužieb. Zjednávanie ceny s taxikárom má striedavú úspešnosť. Špeciálne v Prahe funguje zaujímavá služba CTP (Cena Taxi po Praze) <http://www.cenytaxi.cz/>, ktorá funguje aj cez SMS na číslo 999111 stačí poslať správu "CTP ulica_kde_stojíte ulica_kam_chcete_íst" a vráti Vám to maximálnu cenu, ktorú od Vás môže chcieť taxikár.
- Vyspelá západná a severná Európa (Nemecko, škandinávia, Benelux, ...) - cena pri telefonickej objednávke a cena pri "odchytenom" taxíku sa väčšinou líšia len minimálne. V jednom meste je zväčša jedno telefónne číslo na dispečing. Zjednávanie ceny sa nepraktizuje.
- Južná Európa (Francúzsko, Španielsko, Grécko, Taliansko, ...) - zjednávanie sa o cenu má často šancu na úspech, najmä na stanovišti taxíkov, resp. kdekoľvek kde vznikne momentálna konkurencia medzi viacerými pristavenými taxikármi.
- Rumunsko, Grécko -- vo väčšine prípadov vás taxikár podvedie. Zapne taxameter a potom sa tvári, že sa pokazil, dohodne s vami zlú cenu, prípadne ešte niekoho cestou naloží. Používajte iba ak musíte, mali by ste mať jasnú predstavu o tom, koľko daná

jazda môže stáť a pripravte sa, že zjednávanie má formu drsnejšej výmeny názorov.

- Krajiny stredného východu (Egypt, Turecko, Saudská Arábia, Dubaj, ...) - vopred sa dohaduje cena alebo zapnutie taxametru. V opačnom prípade je riziko, že vám taxikár pri vystupovaní povie premrštenú cenu.
- USA a Kanada -- taxíky sú pomerne bežný a lacný spôsob dopravy, častokrát sa v taxíku dá platiť kartou. Najjednoduchšie je zavolať taxík na ulici.
- Južná Kórea -- pomerne bežný a lacný spôsob dopravy, ale ak sa chcete dostať na správne miesto, ukážte ho na mape. Taxíky nezastavujú zdvihnutím ruky, je to neslušné (viac info v turistických sprievodcoch).

Tuk tuk

V Ázii rozšírený spôsob prepravy, označuje sa tak všetko od drožd'ky po miniautobus vezúci pasažierov s odlišnými destináciami. Spravidla ide o lacnejšiu alternatívu taxíku, ceny bývajú zmluvné, preto platí iba jedno pravidlo: zjednávať, zjednávať, zjednávať.

Triky rikšů (http://en.wikipedia.org/wiki/Auto_rickshaw) na ktoré si dáť pozor (zkušenosti z Indie):

- Rikša se pokusí využít toho, že neznáte vzdálenosti a ceny - domluví si s vámi cenu předem, která bude mnohonásobně vyšší i po vašem "úspěšném usmlouvání" - vždycky si od někoho lokálního zjistíte předem kolik byste za cestu tam a tam měli platit. Pokud cenu neznáte, trvejte na tom, aby použil "meter" - měřič ujeté vzdálenosti a ceny - moderní rikši mají meter digitální a vy stále vidíte kolik platíte (jako v taxíku)
- Pokud cenu neznáte a dohodnete se na použití meteru, rikša bude zkoušet jezdit tou nejdelší možnou cestou, která bude zahrnovat trojitou okružní jízdu kolem města. Použijte mapu nebo aspoň dávejte pozor na cestu a když se vám něco nebude zdát, hned se ptejte.
- Staré analogové metery se dají lehko upravit tak, aby měřily víc než kolik ve skutečnosti ujedete.
- Jeďte jenom tam, kam potřebujete, nenechte si např. napovídat žádné pohádky o dnešní jedinečné příležitosti o tom jak tento nejznámější podnik na hedvábí má dnes jako jediný den v roce otevřeno pro turisty - rikšové jsou dohodnutí s majitelem a mají z vás provizi. Umí být velmi sofistikovaní :)

Ubytovanie

Hľadanie ubytovania je častokrát podobne náročné ako hľadanie vhodného spôsobu dopravy. V prvom rade si treba uvedomiť, že v každej krajine je situácia úplne iná. Objednávať si hotel alebo hostel v juhovýchodnej Ázii cez Internet je takmer vždy zlý nápad, pretože hotely častokrát nie sú online, prípadne majú zlý popis a takmer vždy sa dá cena za ubytovanie zjednať. Naopak v New Yorku by som ubytovanie nikdy neriešil na poslednú chvíľu, pravdepodobne budú dobré dealy vybookované a voľné budú len drahšie.

Ak cestujete dlhšiu vzdialenosť a prídete niekedy neskôr večer, odporúčam mať zaboobovaný

hotel, prípadne hostel aspoň na jednu noc. Často však neviete, kde v daný večer skončíte - zároveň ale platí, že cena pri bookovaní prostredníctvom internetu bude nižšia ako keď sa spýtate na mieste. Preto sa oplatí mať napríklad nainštalovanú aplikáciu booking.com, pomocou ktorej ľahko lokalizujete hotely vo svojom okolí - hotel si potom môžete "na drzovku" booknúť na mieste s využitím hotelového WiFi.

Kde bývať? Hotel, hostel alebo u niekoho na byte? Odporúčam to kombinovať. Po dlhom lete padne dobre aj lacnejší hotel s bazénom. Niekedy je dobré sa trochu socializovať a využiť možnosť bývať u niekoho zadarmo. Niekedy stačí hostel. Sú ľudia, ktorí preferujú práve jeden spôsob ubytovania, podľa môjho názoru je to najlepšie kombinovať podľa finančných možností a nálady.

Ubytovanie zdarma

Mnoho ľudí rado ubytováva ľudí na svojich gaučoch, posteliach a pod. Dozvedajú sa o nových kultúrach, spoznávajú nových ľudí. Ak aj necestujete, odporúčam z času na čas prichýliť takéhoto cestujúceho, mal som zatiaľ iba dobré skúsenosti.

Vhodné je robiť to cez couchsurfing.org alebo www.hospitalityclub.org, ešte globalfreeloaders.com

Cenou je menšie súkromie, riziko, že si s hosťom nesadnete (preto je vhodné si prečítať aj profil človeka, o čo sa zaujíma a pod.) a často budete svojmu hosťovi musieť venovať nejaký čas (rozprávať odkiaľ ste, čo robíte, ...). Na to môžete a nemusíte mať chuť.

Výhodou couchsurfingu a HC je i to, že si od miestnych môžete nechať poradiť jak to v danom mieste funguje - kde najdete dobré podniky, jaké jsou skutečné ceny atd. HC má přímo v profilu i položku jestli host nabízí "show around town - have someone over for dinner". Pokud cestujete rádi "neturisticky" tak doporučuji využívat. Taky jsem už přes HC řešil pozvánky na víza do zemí, kde je to potřeba.

WWOOF

Jedna z populárnejších možností ako získať ubytovanie je pracovať pre to. Samotný <http://www.wwoof.org/> spája cestovateľov, 'foodhackrov', agrokultúry a ďalších, ktorí chcú pracovať na organických farmách. Žiaľ populárne len v Austrálii a Novom Zélande.

Kempovanie na záhrade

Hraničí to už svojím spôsobom s kempovaním kdekoľvek, ale ľudia radi poskytnú svoju záhradu niekomu, aby si bol istý, že nespí na pôde, kde by niekomu prekážal. Ľudia ponúkajú od

jednodňových kempov na záhrade po plný prístup k domu, ak je v okolí. Zatiaľ sa to rozmáha len v okolí Európy, ale poväčšine na Britských ostrovoch. Niektoré záhrady sú naozaj pekne upravené, kde je to čistá romantika prespať.

Ubytovanie na priváte

Tradičné "Zimmer frei" sa dá riešiť na mieste, ale nie vždy je to možnosť (v takom Tokyu by ste to podľa cedule hľadali ťažko). Našťastie existuje služba <http://www.istopover.com/>, ktorá rieši tento problém. V podstate ide o niečo podobné ako couchsurfing, akurát ľudia majú nie gauč, ale celú izbu a stojí to peniaze. Dozviete sa, čo je v cene (väčšinou aspoň wifi) a koľko ľudí sa tam zmestí. Odporúčame čítať recenzie.

House-sit

Keď sa Vám nepozdáva pracovať za ubytovanie na hosteli, existuje tu podobná alternatíva, a to pracovať za ubytovanie domova niekoho iného. Existuje zopár stránok, ktoré agregujú majiteľov domov a house-sitterov. <http://www.mindmyhouse.com/> <http://www.housecarers.com/> a <http://www.luxuryhousesitting.com/>

Hostely

Väčšina z nás si hostely pamätá ako špinavé lacné izby, v ktorých je nasáčkovaných 6-10 vašich spolubývajúcich (čo môže byť dobré aj menej dobré). Hostely sa však tiež diferencujú a častokrát poskytujú aj súkromné izby, niekedy dokonca s vlastnou kúpeľňou a WC. Spoločná kúpeľňa je však základný a principiálny rozdiel medzi hostelom a hotelom (druhým je klientela). Veľa hostelov (na rozdiel od mnohých, aj drahých hotelov) má zdarma pripojenie na Internet. Častokrát sú v cene spoločné raňajky v kuchyni, ktoré vyzerajú tak, že je plná chladnička a nakúpené pečivo, cereálie a pod. V spoločnej kuchynke je možné častokrát pripraviť aj čaj.

Jednou z možností ako sa ubytovať na hosteloch je aj poupratovať pár izieb na hosteloch a radi Vám exchangnú za to free bývanie. Nebojte sa toho, za to, že už nie ste na škole, stále to funguje.

Hostely je dobré hľadať na hostels.com.

Istú zľavu v hosteloch sieti hihostels.com je možné dosiahnuť zakúpením klubovej hihostel kartičky, na Slovensku je ju možné zakúpiť tu:

Slovak National Youth Hostel Association, Fedakova 26, 841 02 Bratislava
Tel.: (421) 910 908 998, E-mail: hihostel@gmx.com

Hotely

Hotely sú tiež rôzne. Butikové a dizajnové, veľké, malé, prípadne patriace do veľkého hotelového chainu. Majú rôzne výhody a nevýhody.

Vernostné programy

Veľké hotelové chainy majú vernostné programy (podobne ako míľové programy leteckých spoločností). Tie sa potom dajú buď konvertovať na míle leteckých spoločností alebo použiť na ďalšie ubytovanie. Často existujú akcie, kde môžete zadarmo získať nejaké body (vyplnením dotazníka a pod.). Taktiež obsahujú status, ktorý nemusí byť úplne nemožné získať, čím získate viac bodov, free upgrades (zaplatíte izbu a dostanete apartmán a pod.) a bonusové možnosti (noviny zdarma, neskorší checkout, skorší check-in a pod.).

Mnohé vernostné programy majú akcie aj na míňanie míľ, najmä v prípade, že otvárajú nové hotely sa dajú získať izby veľmi lacno.

Najväčšie a najznámejšie hotelové programy:

- **Starwood Preferred Guest**
 - do tejto siete patria prevažne prémiové značky hotelov ako Le Meridien, Wstin, Four Points, Sheraton, W Hotels, či St.Regis
 - už so základným členstvom viete dostať prístup na tzv. executive floor, kde vás okrem lepšieho výhľadu a prémiových izieb čaká napríklad káva a jedlo zdarma
- **Hilton HHonors**
 - Hotely skupiny Hilton (Hilton, DoubleTree, Waldorf Astoria, Hampton Inn, ..)
 - najväčšou výhodou tejto siete je široká ponuka hotelov vo väčšine turisticky zaujímavých destinácií
 - časté akcie, ktoré vám znásobia body za váš pobyt
 - vo všeobecnosti sa dá povedať, že ak trochu pošpekulujete tak za každé tri dni, ktoré si zaplatíte viete získať noc zdarma
- **Priority Club** (Inter Continental Hotels Group)
 - Takmer žiadne bonusové fičurky, ale veľmi ľahko sa získava status (ktorý ale okrem bodov navyše takmer nič neznamená).
 - Hotely v tejto skupine nemajú takmer nikdy internet zdarma
 - Táto skupina má pomerne dosť hotelov rôznych cenových kategórií (Crowne Plaza, Candlewood Suites, Holiday Inn, ...), takže sa dajú body získavať podľa finančných možností aj za lacnejšie aj za drahšie hotely
 - Pointbreak nights -- noc za 5000 bodov. Vždy v konkrétnych vybraných hoteloch, ale toto je veľmi dobrý deal väčšinou.
 - Možnosť Points + Cash nákupu
- **Club Carlson**
 - Hotely Carlson skupiny (napr. Radisson)
 - Takmer vždy Internet zdarma

Zásadná otázka rovnako ako pri letenkách je -- kedy platiť a kedy vybrať za míle? Odpovedať pomôže napríklad <https://www.pointhub.com/>, ktorý má pomerne rozumne nastavenú hodnotu

bodov (na základe toho ako sa dajú získať a čo sa s nimi dá robiť) a vie odporučiť, čo zaplatiť cash a čo bodmi (bodmi sa častokrát oplatí platiť hotely v drahších mestách, pretože hodnota bodov je často nižšia ako cash hodnota).

Furnished Apartments

Na "stredne dlhé" pobyty, t.j. viac ako 2-3 týždne môže byť namiesto hotela výhodnejšie ubytovanie v zariadeniach nazývaných Furnished Apartments, Apartment Hotel a pod.

Zaujímavé sú najmä kvôli znižujúcej sa cene s predlžujúcou sa dobou pobytu a veľkosťou "hotelovej izby" - typicky sa jedná o apartmán s oddelenou spálňou a obývačkou. Extra výhodné sú apartmány s viacerými spálňami v prípade, že sa v jednom ubytujete viacerí.

Butik hotely

<http://butikku.nu/> -- ak chcete nejaký netradičný hotel

Priceline

Priceline.com budete buď milovať alebo nenávidieť. Jedná sa o službu, ktorá umožňuje "naslepo" rezervovať hotely. Vyzerá, že v poslednej dobe treba US only kreditku. Princíp je jednoduchý: vytvoríte si účet, v ktorom musíte zadať už číslo kreditky. Zvolíte si oblasť/oblasti, kde chcete bývať a minimálny počet hviezdíčiek hotela, o ktorý máte záujem. Zvolíte si cenu, ktorú ste ochotní zaplatiť za noc. Submitnete požiadavku a priceline buď tento request akceptuje (teda vám rovno stiahne peniaze z kreditky a bookne hotel) alebo odmietne. Ak ste odmietnutí, s rovnakými parametrami môžete hľadať až o 24 hodín.

Dôležité: Ak priceline akceptuje ponuku, stiahne peniaze z kreditky a na bookingu sa nedá nič zmeniť -- termín, lokácia a pod. Preto počas bookovania myslite na to, že hotel môže byť na úplnom kraji danej oblasti a že tam určite chcete presne tie dni bývať, pretože na rezervácii nezmeníte nič, ani v prípade odôvodnenej snahy o zrušenie pobytu.

Biddingtraveller.com je stránka, ktorá vám pomôže zvoliť optimálnu bidovaciu stratégiu. Je to nadstavba nad priceline, ktorá vám umožní vhodnými modifikáciami oblastí a hviezdíčkových ratingov zvoliť čo najnižšiu cenu bez nutnosti čakať 24 hodín.

Ak si zarezervujete hotel cez priceline.com, nedostanete vernostné body za ubytovanie.

Hotwire

Hotwire.com je hlavným konkurentom priceline. Funguje o čosi jednoduchšie. Zvolíte si oblasť, ukáže vám hotely so star ratingom a oblasťou. Neviete ako sa hotel volá ani kde presne je. Po booknutí sa rezervácia samozrejme nedá zrušiť, takže platí to isté, čo vyššie: počítajte s tým, že hotel môže byť úplne najďalej od autobusovej zastávky, prípadne na úplnom kraji danej oblasti.

BetterBidding.com

<http://www.betterbidding.com/> - je stránka, kde keď už poznáte dátumy, môžete si porovnať kde ľudia zdieľajú, kde na čo natrafili aký dealbreaker, (napr izba na Times Square za \$85 počas vianoc)

Štandardné hotelové weby

booking.com

agoda.com

expedia.com

hotels.com

www.octopustravel.com

Ubytovanie na dlhšiu dobu

Ide to aj zadarmo. Na homeexchange.com si môžete dohodnúť výmenu bytov (kludne aj s autami :). Problém je, že ľudia z vašej cieľovej destinácie musia chcieť ísť bývať k vám. Takto je ale možné bývať niekde dlhšie s takmer lokálnymi nákladmi. Výhodou je, že na Slovensko radi chodia ľudia zo zahraničia kvôli lacnej zdravotnej starostlivosti (napr. za zubármi).

Existujú hotelové chainy, ktoré sú uspořobené na dlhší pobyt, napríklad Candlewood suites. Ak je ubytovanie na dlhšie ako mesiac, je dobré sa porozhliadnuť napríklad v USA po craigslist.com alebo po lokálnom ekvivalente.

<http://www.airbnb.com/> -- prenájom apartmánov, primárne na dlhšie, ale dajú sa prenajať aj na kratšie obdobie. (+ nemecký klon - <http://www.wimdu.com/>)

Autopožičovne

Sú krajiny, ktoré si bez auta moc neužijete. Typickým príkladom je USA, kde sa aj v rámci mesta bez auta ťažko dostanete z miesta A do miesta B, častokrát vzdialenosti medzi jednotlivými budovami predstavujú pol kilometra (najprv idete 250m po parkovisku, potom 8 prúdová cesta a potom znovu 200m parkoviska).

Riešením je požičať si auto, ktoré síce predstavuje zvýšené náklady, dá vám však aj slobodu pohybu. Požičovne áut nájdete na väčšine points-of-entry do danej krajiny, či už ide o letisko, vlakovú stanicu, či prístav. K samotnému požičaniu auta potrebujete takmer určite kreditnú kartu (t.j. nie platobnu, ale kreditnu-embosovanu kartu, pripadne platobnu kartu, avšak ta musí byť

vydaná v rovnakej krajine kde si poziciavate auto) a vodičské oprávnenie, vo väčšine krajín sa medzinárodný vodičský preukaz pre požičanie auta nevyžaduje.

Auto sa väčšinou požičiava na danú krajinu a nemôžete s nim prejsť do inej krajiny - je to predovšetkým kvôli rôznym zákonom pri poisťovaní automobilov a posádky - je nekonzistentné aj vrámci EU.

Čas na ktorý platí požičovné

Ráta sa zväčša na 24 hodinové bloky od presného času požičania - t.j. pokiaľ vrátite auto o hodinu neskôr po začiatku ďalšieho 24h bloku, budete platiť požičovné za ďalších celých 24 hodín.

Keď vraciate auto neskôr, väčšinou sa neráta žiadna pokuta, je však lepšie informovať požičovňu.

Mýto, diaľničné známky, poistenie

Pri požičanom aute sú všetky poplatky pre bežné používanie auta na diaľniciach a cestách zahrnuté v požičovnom. Nie sú zahrnuté špeciálne prejazdy, ako napríklad cez dlhé mosty a tunely - je dobré sa však informovať - drahšie požičovne áut majú zahrnuté aj takéto extra poplatky (napr. Avis a Hertz v UK) v cene.

Niektoré krajiny majú naviazané poistenie auta na konkrétneho vodiča (napr. UK), teda pokiaľ chce šoférovať iný vodič, musí byť poistený na to konkrétne auto, ktoré šoféruje - toto platí aj pri požičaných autách (z požičovne aj od kamarátov) T.j. treba sa poistiť napríklad cez internet na niekoľko dní, bez poisťky je vysoko nebezpečné, že bude auto skonfiškované políciou alebo vodič dostane pokutu.

Vratenie na inom mieste ako prebratie

Zvacsa sa plati "relocation fee" za vratenie auta na inom mieste ako ste si ho pozicali - nie je to mozne u kazdej spolosnosti a ak je je, tato suma dost vysoka a zalezi na mieste kde auto vratite. Letiska su zvacsa drahsie na relocation ako pobocky v mestach.

Telekomunikácie

Telefonovanie

Na akékoľvek dlhšie cestovanie neodporúčam roaming. Ak potrebujete byť zastihnuteľní na vašom lokálnom čísle, algoritmus: redirect hovorov na VoIP číslo a VoIP redirect na lokálne mobilné číslo je často výhodnejší. Celá táto mágia sa dá jednoducho bez nutnosti zložitej konfigurácie nastaviť napríklad cez <http://www.nomado.eu/>.

Internet

SIM karty

Odporúčam použiť lokálne predplatené dátové SIM karty, ak to je možné a jedná sa o dlhší pobyt. Slušný prehľad predplatených lokálnych dátových SIM kariet je na <http://prepaid-wireless-internet-access.wetpaint.com/>

V Rakúsku zrejme najvýhodnejší dátový prepaid paušál predstavuje produkt BFree od A1: <http://www.a1.net/internet/bfree-mobil-breitband> alebo mobiles Breitband-Internet od yesss: <https://www.yesss.at/diskont-surfen/grundoption/4/8/c3a59962c9a87534be28aeb3dad63955>.

V Grécku je to Cosmote (asi najväčší a zrejme najlepšie dostupný mobilný operátor) http://www.cosmote.gr/cosmoportal/page/T37/xml/Personal_articleadvanced_articleadvancedIOTGonRequest-p/section/Internet_E-mailwithLaptop/loc/en_US

prípadne Wind (ten bol ale menej spoľahlivejší a dostupný ako Cosmote) <http://www.wind.com.gr/en/for-individual/mobile/prepaid/f2g/adsm/>

Drahšia (aj keď asi pohodlnejšia) varianta je použiť dátový roaming. Množstvo mobilných operátorov v EU začalo ponúkať podstatne výhodnejší dátový roaming (tzv. Eurodata), kedy cena za 1MB roamovaných dát vychádza cca 0.09 €. Na Slovensku je to len Orange (je nutná viazanosť):

<http://www.orange.sk/web/prevas/doplnok/europa-data.html>

V Čechách je to O2 a T-Mobile:

<http://www.o2.cz/osobni/volani-ze-zahranici/78201-podminky.html#d78201>

<http://www.t-mobile.cz/web/cz/residential/tarify-a-ceny/roaming-volani-v-zahranici/edgegprs-a-mms-roaming>

Internet na letiskách cez wifi

V poslednej dobe sa na viacerých letiskách (hlavne v spojených štátoch) začína rozmáhať bezplatné WiFi sponzorované Googlom. Bohužiaľ Internet zadarmo na letiskách stále nie je veľmi bežná vec a je potrebné si zaň zaplatiť.

Ak sa predsalen rozhodnete využiť platený internet, rozumný pomer cena/výkon ponúka WiFi sieť [Boingo](#), ktorá je vhodná hlavne pre častých cestovateľov, nakoľko ponúka zaujímavé mesačné paušály a hlavne sieť viac ako 300.000 miest, kde sa môžete pripojiť.

Alternatívou môže byť využitie WiFi poskytovaného v jednotlivých salónikoch leteckých spoločností, častokrát stačí ak sa usadíte v blízkosti jedného z nich, zapnete na svojom mobile na chvíľu dátový roaming a pohľadáte cez Google aktuálne heslo na daný deň. Niekedy vám

zas pomôže vbehnúť do salóniku a na recepcii sa spýtať nejakú zbytočnú otázku, napríklad koľko stojí jednorázový vstup - kým sa dočkáte odpovede preskenujte svoje okolie pohľadom, WiFi heslo je často napísané niekde na LCD obrazovke, či priamo na recepčnom pultíku vo forme inštrukcií pre návštevníkov. Ak sa považujete za zhovorčivého, určite ho vypáčite z recepčnej dojmavým príbehom o tom ako vám ukradli mobil a kreditné karty a potrebujete sa spojiť s domovinou.

Hotspot hacking

Takmer všetky platené wifi hotspoty na letiskách je možné obísť použitím DNS alebo ICMP tunelov. Paradoxne môžu niekedy nastať situácie, že samotné tunelované spojenie bude ešte rýchlejšie ako normálne spojenie, nakoľko veľakrát DNS žiadosti sú prioritizované.

Na Android aj iPhone telefóny existuje experimentálna podpora Iodine DNS tunelu, ktorý je možné na tento účel použiť (je nutné podotknúť, že klient musí mať sfunkčnený aj druhú stranu DNS tunelu na serveri):

<http://blog.bokhorst.biz/5123/computers-en-internet/iodine-dns-tunnel-for-android/>

<http://doorman.danssaert.be/?p=51>

Je dobre si zmeniť MAC adresu pred použitím spomenutých hackov.

Iné spôsoby prístupu na Internet

Hotely aj hostely majú častokrát free wifi (častokrát ale nemajú). Ak plánujete používať DNS tunel, neodporúčame to cez kábel na hoteli, kde je jasné, z ktorej izby hackujete.

Oblíbené sú kaviarne a reštaurácie, napríklad v Amerike nájdete bezplatné WiFi takmer v každej prevádzke McDonald's, či StarBucks. Tu je potrebné podotknúť, že je dobré zistiť, ako je na tom lokálna kultúra. Niekde je bežné sedieť v kaviarni aj pol dňa, popíjať a niečo robiť na nete. V iných krajinách je to free wifi skôr na rýchlu mailovú komunikáciu a je slušné najneskôr do hodiny vypadnúť.

Ďalšou zaujímavou možnosťou je využitie mestskej obdoby letiskových salónikov. Spoločnosť Regus, ktorá prenajíma kancelárie (virtuálne aj normálne) vo svojich priestoroch má salóniky, kde máte free kávu, čaj a pripojenie na Internet. Je na to potrebné mať Gold status, ktorý môžete získať napríklad tak, že si zaobstaráte kreditnú kartu, ktorá ho obsahuje (u nás Diners Club) alebo využijete promo (napríklad sa zaregistrujete v priority club-e a potom za to dostanete Regus na rok zdarma: <http://www.regus.com/priorityclub>).

Poistenie

Zdravotné poistenie odporúčam takmer vždy v drahších krajinách. Väčšina kreditných kariet má cestovné poistenie (obsahujúce zdravotné poistenie) v cene. Ak nemáte kreditku s poistením, asi najlepšie cestovné poistenie vyklikateľné cez Internet má poisťovňa Union (union.sk). Ak

plánujete viac cestovať, majú aj celoročné poistenie.

Vo väčšine prípadov sa pre ľudí, čo častejšie cestujú opláti kreditná karta, ktorá integruje rôzne druhy poistenia (napríklad poistenie straty batožiny pri lietaní, ...), iné výhody (vstup do letiskových salónikov) a klasickú kartu.

Ak ste turisti alebo horolezci, tak jednoznačne najlepšie poistenie je rakúske AlpenVerein <http://www.alpenverein.sk/>, nakoľko je to jedna z mála poisťovní, ktorá bez problémov poisťuje na úrazy vo vysokej nadmornej výške (spoľahlivo príde po Vás aj helikoptéra). Súčasne poistením v Alpenverein sa automaticky stávate tiež členom rakúskeho horolezeckého zväzu (nedokumentovaná výhoda tohto členstva je napríklad to, že pri návšteve Vysokých Tatier (napríklad výstup na Gerlach) nepotrebujete profesionálneho vodcu alebo horolezcu (ktorého inak potrebujete), nakoľko máte status rakúskeho horolezcu - využívanie tejto vlastnosti v drsných terénoch ale odporúčame skutočne len ľuďom, ktorí vedú do čoho idú).

Alpenverein poistenie ponúka množstvo zaujímavých zliav a vyplatí sa Vám hlavne ak cestujete často do Álp (niektoré chaty ponúkajú na AlpenVerein zľavu až 50%), viac informácií o zľavách <http://www.alpenverein.at/>

Iné tipy a triky

Balenie, batožina

Berte si čo najmenej vecí. Vo väčšine krajín si prípadné drobnosti, čo ste zabudli môžete kúpiť a až na veľmi malé množstvo výnimiek lacnejšie ako doma. Týka sa to najmä vecí ako šaty, kozmetika a pod. Veci ako repelenty v krajinách, kde ich treba sú nielenže lacnejšie, ale na rozdiel od našich "lajt modelov" aj fungujú. Čím menej toho si vezmete, tým viac si môžete doniesť naspäť domov.

Pri letoch je výhodou, keď máte iba cabin baggage (batožinu do lietadla). Pozor, nesmie obsahovať veci ako žiletky, prípadne väčšie množstvo krému (do 100ml musí byť obal a celé sa to musí zmestiť a byť v plastovom sáčku). Niektoré firmy ako napr. Ryanair si na tom robia menej nepochopiteľné promo. Faktom však zostáva, že niekedy sa na batožinu čaká prídlho, veľmi často ju aerolinky strácajú a cestovanie s menším množstvom vecí je rýchlejšie a pohodlnejšie. Nemusí to dopadnúť až [tako](#), ale čím menej toho máte, tým rýchlejšie a pohodlnejšie sa budete presúvať, nemusíte riešiť "kde si nechať veci" a pod.

Cestujte naľahko

Pokud cestujete na odpočinkovou dovolenou a obzvlášť do krajín kde je teplo, tak toho opravdu moc nepotrebujete. Osobne mi cestovanie s jedným batúžkom/taškou vyhovuje v takových situáciách úplne najviac. Pure minimalism. Pár triků:

- Neberte si moc oblečení. Špinavé oblečení si můžete vyprat v prádelnách. Když zjistíte, že vám něco chybí, tak si to většinou za pár korun můžete koupit na místě.
- Merino vlna - např. trička IceBreaker - jsou úžasná v tom, že nesmrdí ani po týdnu nošení (otestováno na měsíčních tripech mimo civilizaci;) + spodní prádlo, ponožky z merino vlny mají stejné vlastnosti atd. ExOfficio spodní prádlo má podobné vlastnosti, akurát sa v našich končinách blbo zháňa. Výhodu má aj že rýchlo schne, takže keď ho večer operiete, ráno je suché.
- Pokud jedete do civilizace, tak "věci" vždycky seženete, takže berte jen to co je opravdu esenciální. Nemá cenu sebou tahat půlkilový šampón, ze kterého tři čtvrtiny povežete zpět domů.
- Věci na spaní (stan, spacák atd.) - zabírají spoustu místa, takže když si cestu naplánujete tak, abyste přespávali indoor, tak ušetříte spoustu prostoru v batohu. Když ale potřebujete mít i věci na spaní, tak se dají koupit ultralehké péřové spacáky, které se vejdu do kapsy a přesto velmi dobře izolují. Taky je možné vzít deku, která se dá využít i jinak (deku dostanete niekedy aj v lietadle). V teplých krajinách je možné stan a karimatku nahradit hamakou - závěsnou sítí. Kompaktní verze se vlezou do kapsy a na přespání postačují.
- Nádobí a příbory - nebrat pokud nemusíte. Když musíte, tak nejlepší je buď tvrdý odolný plast nebo titan.
- Knihy dávám do Kindlu - můžu tak na dovolené přečíst i několik velkých knih a nemusím je tahat. eBook readerov podobných Kindlu je kopec, často dobre poslúži aj iPad alebo iný tablet. Výhoda je, že dokáže aj mnohé iné veci, napríklad si môžete pozrieť TED prednášky alebo niečo rozumné v dopravnom prostriedku. Ak cestujete vo dvojici, zožeňte si rozdvojku na sluchátka.
- Na tekutiny je možné vzít místo láhve vak - nezabírá místo když není využitý.

Nakupovanie

Veľa ľudí cestuje do zahraničia s vidinou lacných nákupov. Najlacnejšie oblečenie nakúpíte spravidla na okrajoch veľkých miest, v tzv. outlet, či factory nákupných centrách. Popýtajte sa miestnych, prípadne pohl'adajte na internete.

Suveníry si kupujte také, ktoré sú užitočné. V takmer každej krajine je niečo, čo je pre ňu typické a môžete to využiť. Kúpíte si v Japonsku prívesok alebo čajník?

Čas, prenocovanie, jetlag

Dôležité je uvedomiť si, že čas sú peniaze -- hlavne ten v noci. Našli ste super letenku, ktorá je o \$100 lacnejšia ako ostatné letenky. Jediný problém -- prílet v utorok 20:00, odlet naspäť v nedeľu 7:30. K cene letenky si rovno pripočítajte 2x noc v hoteli alebo hosteli. A skoré vstávanie.

Pri cestovaní vlakom alebo akýmkoľvek prostriedkom kde môžete bezpečne (t.j. nie vlak po Rumunsku) a pohodlne (t.j. nie autobus idúci po rozbitej ceste) spať, je vhodné využiť túto

možnosť -- vy spíte a vaše telo sa presúva.

V prípade, že ide o presun lietadlom, treba počítať s pásmovou chorobou (jetlagom). Vaše telo si nestihne rýchlo privyknuť na zmenu časového pásma. Na uľahčenie od tohto problému lekári často odporúčajú užívať voľnopredajný melatonín a to už pred cestou (poradte sa s lekárom). Väčšinou sa odprúča aklimatizácia nárazovo. To znamená okamžite po prilete sa preorientovať na lokálny čas, nesnažiť sa robiť to "postupne, po hodine denne". V prípade kratšej cesty (cca. do 1 týždňa) je celkom vhodná stratégia neaklimatizovať sa vôbec. To znamená chodiť spať a vstávať čo najbližšie svojmu domovskému času, aj keď to môže znamenať, že sa budete zobúdzajú o štvrtej ráno lokálneho času a líhať do postele rovno z práce.

Dalším trikom na jetlag je tzv. "snídaňový reset". Chce to ale trochu vôle.

<http://www.theglobeandmail.com/life/article687916.ece>

Funguje to takto: nejezte pred odletom, po dobu letu a jako prvé jedlo si dejte až snídani v novom časovom pásme. Spočítajte to tak, aby ste 16 hodín pred tou snídaniou nič nejedli. To znamená žiadne jedlo v letadle atď. Telo si svoje interné hodiny zresetuje podľa té snídaniou na nové pásmo. Zkoušel jsem to - pokud nepodlehnete únavě a půjdete spát podle hodin nového pásma, tak to dost urychlý přechod.

Daleko lépe se aklimatizuje na nové časové pásmo, když letíte z východu na západ (máte jen jakoby hodně dlouhý den). Naopak (ze západu na východ) je to těžší.

Celkovo je viacero spôsobov cestovania. Jeden je napríklad ten, že ráno vstanete o piatej, aby ste stihli východ slnka nad kláštorom, potom pobehujete s foťákom a fotíte pamiatky, naháňate spoje, aby ste stihli čo najviac. Po dvojtýždňovej dovolenke tohoto typu máte za sebou veľa fotiek pri pamiatkach, kde je milión ľudí, na ktoré si zaručene o dva roky ani nespomeniete a keď uvidíte fotku bez kontextu, nebudete si pamätať, kde to bolo. Pamiatok alebo turistických atrakcií, ktoré za to stoja je naozaj málo. Šťastne sa vrátite do práce, aby ste zistili, že ste unavenejší ako keď ste odišli a navyše na vás čaká robota, ktorú ste zmeškali za posledné dva mesiace. Druhá možnosť je zobudiť sa, keď sa vám chce, dať si v pohode raňajky, motať sa uličkami, naraziť na nenápadný kláštor, pozrieť si malú lokálnu svadbu, pokecať s obyvateľmi mesta, spoznať ich kultúru, dať si pohodovú večeru, porozmýšľať nad životom a nad tým, čo vidíte okolo. Nechcem tým odsúdiť ani jeden spôsob cestovania, možno naozaj neprežijete, keď neuvidíte všetko a nevyužijete každú sekundu. Takýto spôsob cestovania ale málokto dlho vydrží. Najlepšie zážitky sa stali náhodou a netýkajú sa žiadnej veľkej atrakcie, kde bolo veľa ľudí. Čo charakterizuje dobrý výlet do Paríža? Eiffelovku ste videli len z diaľky, pretože vždy bolo čo lepšie a zaujímavejšie riešiť.

Víza

Pred cestou je potrebné zistiť, či daná krajina vyžaduje víza. Najlepšie miesto je asi [Ministerstvo zahraničných vecí](#).

Vo všeobecnosti je dôležité si uvedomiť aj to, že nie každý spôsob vstupu je rovnocenný. Napríklad do USA pre držiteľov biometrických pasov netreba víza, ale je potrebné vyplniť [dotazník](#) v prípade, že letíte. Ak ale prichádzate autobusom (napr. z Kanady), je postup iný a platí sa poplatok.

Do Thajska sa na niektorých hraničných prechodoch dajú získať víza, na niektorých nie (keď vás otočí colník na hranici s Kambodžou a pošle vás na konzulát do Pnom Pen-u, nie je to nič príjemné). Na druhej strane, ak sa dá vybaviť vízum na hranici (napríklad keď letíte do Bangkoku), je to lacnejšie ako na Thajskom konzuláte v Bratislave. Proste, treba naštudovať.

Zháňanie víz do exotickjších krajín: visahq.co.uk

Karty a peniaze

Pokiaľ cestujete v rámci "civilizovaného sveta", zamieňať si peniaze pred cestou nemá veľký význam. Zväčša si vystačíte s kreditnou kartou, aj tu však treba byť obozretný. Po európe si vystačíte viacmenej s hocijakou, mimo nášho kontinentu určite odporúčam minimálne jednu embosovanú kartu (s vystúpenou/reliéfnou potlačou), ideálne VISA, alebo Master Card (v USA aj American Express). Slovenská Zuno banka a mBank dávajú napríklad embosovanú VISA kartu k účtu automaticky a celé je to zadarmo.

"Vyššie verzie" týchto kariet (najmä kreditné karty) poskytujú pre cestovateľov veľa výhod, od zdravotného a úrazového poistenia, cez poistenie proti krádeži, po rôzne asistenčné služby, či zľavy vo vybraných prevádzkach.

Obzvlášť pokiaľ cestujete sám, odporúčam si zobrať karty dve. Držať je ich určite lepšie od seba, v prípade krádeže, či straty máte ešte nejakú zálohu (niektoré karty poskytujú aj službu vydania náhradnej karty kdekoľvek do pár dní). Užitočné je pred cestou si zapísať do telefónu číslo na kartové oddelenie vašej banky, aby ste ju v prípade potreby mohli rýchlo zablokovať.

Dávajte si tiež pozor, kam svoju kartu strčíte. V populárnych dovolenkových destináciách ako Thajsko sú pomerne rozšírené skimmery a následná reklamácia môže byť zdĺhavý a bolestivý proces.

Pokud si pred cestou vymenňujete hotovosť na dolary v pouličných smenárnach, dejte si pozor na to, ktoré bankovky (jakého data) vám dajú. V niektorých zemích (napr. Mongolsko) neakceptujú bankovky staršieho data a to ani v bankách!

Mapy a lokálne plánovanie

Ste na mieste, ktoré nepoznáte - a čo teraz? Moja obľúbená google query znie "top 10 things to do in XY", s dosť veľkou pravdepodobnosťou skončíte na stránke tripadvisor.com, kde ľudia hlasujú za ich populárne lokálne atrakcie. Z tohto zoznamu vám zvyčajne vypadne zopár

videnia-hodných miest a vy sa môžete vydať na rapid-sight-seeing™ tour. Alebo aj nemusíte, ak nelovíte pamiatky :).

Niekedy keď chcete vidieť veľa vecí v krátkom čase je dobré zoptimalizovať si cestu. Na to je vhodné vidieť jednotlivé miesta na mape. Na tento účel používam: batchgeo.com

Cestovateľské príručky

Azda najznámejšie sú Lonely Planet. Kvalitou sa dosť rôzňa, niektoré sú aj pri čerstvých vydaniach neaktuálne. Výhodou je možnosť verzie Lonely Planet Guide do telefónu (iPhone), kde funguje aj interaktívna mapa a možnosť lokálneho hľadania. Taktiež je telefón s elektronickou príručkou oveľa ľahší ako kniha (aj keď knihe zase nedojde v najnevhodnejšej chvíli baterka :).

Ak sa chcete vyhnúť efektu, kedy so svojou krásnou Lonely Planet v ruke idete k malebnému jazierku, kde nemá byť podľa knihy ani nohy a zbadáte ďalších 50 cestovateľov s rovnakou Lonely Planet v ruke, odporúčam použiť alternatívnu príručku od Rough Guides. Ďalšia alternatíva cestovateľskej nezávislej príručky obľúbenej hlavne v USA je Let's Go, síce s menším pokrytím sveta, ale za to menej turistickými miestami.

Na krátke cesty, kedy nepotrebujete veľa podrobných informácií je dobré použiť (a doplniť!) wikitravel.org. Existujú aplikácie, ktoré vedia wikitravel stiahnuť na off-line použitie.

Pred tým ako sa začnete spoliehať na cestovateľské príručky, skúste si len tak zo srandy niekde pozrieť Lonely Planet pre Bratislavu, prípadne aj wikitravel pre Bratislavu. Možno zistíte, že zďaleka neponúkajú to, čo charakterizuje toto mesto. Boli ste niekedy v Dóme Sv. Martina? Sú najlepšie akcie v Bratislave v Irish Pube? :) Cestovateľské príručky treba brať s **veľkou** rezervou.

Ako kúpiť lacné cestovateľské príručky

Asi najlacnejší (zdokumentovaný) spôsob ako kúpiť ľubovoľné aktuálne Lonely Planet, Rough Guide, či Let's Go príručky (a v princípe akúkoľvek anglickú knihu) v papierovej forme je nasledujúci:

1. Vymažte si cookies v prehliadači pre doménu [bookdepository.com](http://www.bookdepository.com) a otvorte z Vašej slovenskej IP adresy <http://www.bookdepository.com> a vyhľadajte danú knihu. Zaznačte si jej cenu.
2. Vymažte si cookies v prehliadači pre doménu [bookdepository.co.uk](http://www.bookdepository.co.uk) a otvorte z Vašej slovenskej IP adresy <http://www.bookdepository.co.uk> a vyhľadajte danú knihu. Zaznačte si jej cenu.

3. Vymažte si cookies v prehliadači pre doménu [bookdepository.com](http://www.bookdepository.com) a otvorte z Vašej britskej IP adresy <http://www.bookdepository.com> a vyhľadajte danú knihu. Zaznačte si jej cenu.
4. Vymažte si cookies v prehliadači pre doménu [bookdepository.co.uk](http://www.bookdepository.co.uk) a otvorte z Vašej britskej IP adresy <http://www.bookdepository.co.uk> a vyhľadajte danú knihu. Zaznačte si jej cenu.

Britskú IP adresu získate napríklad nastavením si TOR exit nodu v UK, viac informácií ako na to <http://www.how-to-hide-ip.info/2009/08/08/how-to-use-an-ip-from-a-specific-country-while-running-tor/>

Mali by ste dostať 3 rôzne ceny uvedenej knihy (ak ste všetko správne robili, tak cena v treťom a v štvrtom kroku by mala byť rovnaká).

Cena z britskej IP adresy by mala byť najnižšia (ale nemusí to byť vždy pravda). Z možnosti 1-4 vyberte tú, pri ktorej je cena najnižšia a uvedenú knihu rovno objednajte. Najlepší spôsob platby je zrejme PayPalom.

Navigácia

Občas sa hodí mať poruke navigačný softvér. Moderné telefóny majú podporu Google Maps, bohužiaľ na to treba byť online (na Androide od verzie 5.7 funguje "download map area"). Pre iPhone je množstvo softvérov na navigáciu (napr. Navigon, Tomtom a pod.). Tie ale nebývajú úplne najlacnejšie. Pre Android zrejme najlepšie navigačné systémy predstavuje Mobile Maps, Sygic, Copilot, či iGo.

Ďalšie mobilné aplikácie

Pre súčasné moderné telefóny (Android, iPhone) existuje množstvo užitočných aplikácií (veľa z nich je zadarmo) takmer pre každú krajinu (plánovanie MHD, metra, lokálne, mapy, fotografie vecí, ktoré treba vidieť, množstvo turistických užitočných informácií apod) a odporúčame túto možnosť analyzovať predtým ako do danej krajiny vyrazíte.

Na ukladanie poznámok, informácií o ceste, zápiskov, leteniek, bookingov hotelov, mapiek z batchgeo a pod. používam Evernote. Umožňuje jednoduchú synchronizáciu medzi rôznymi druhmi mobilných aj nemobilných zariadení a v prípade potreby aj prístup cez web.

Na získanie lacnejšej iPhone aplikácie (napr. navigácie) odporúčame použiť AppShopper, ktorý monitoruje ceny a v prípade, že niečomu klesne cena, čo sa stáva aspoň párkrát do roka (minimálne u Navigonu), vás upozorní. Prípadné upgrady sú potom väčšinou zdarma.

Novinársky preukaz

Univerzálna vstupenka. Novinári sú privilegovaná skupina, s novinárskym preukazom sa teda dostanete zadarmo a/alebo rýchlejšie na väčšinu miest kam bežní smrteľníci čakajú v dlhých radoch a platia, alebo sa nedostanú vôbec.

V niektorých prípadoch môže slúžiť aj ako ochrana proti sekuriťákom, policajtom a iným miestnym autoritám, v niektorých však môže uškodiť.

[Slovenský Syndikát Novinárov](#) veľmi rád privíta každého, kto zaplatí 40 eur ročne (v prípade mimoriadneho členstva). Stačí mať zopár publikovaných diel. Je to investícia, ktorá sa vráti už po pár bezplatných vstupoch prip. akreditácií na nejaký event.

Každý člen získava nárok na *medzinárodný* novinársky preukaz, čo je už next lvl shit garantovane uznávaný na celom svete, a prislucha k nemu aj nejaká právna ochrana, čo sa na niektorých extrémnejších výletoch tiež môže hodiť.

Keď sa nedarí splniť kritériá pre "oficiálny" press id, tak sa dá použiť "vlastný", teda zdrap papiera s údajmi a nápisom PRESS. Nedá sa dokázať, že je neautentický - mediálne subjekty si vydávajú aj vlastne preukazy, a zrovna ten váš môže byť nedohľadateľný underground plátok. Závisí od situácie, ale málokedy to bude niekto chcieť overovať; neoplati sa riskovať neuznanie legitímneho novinára. http://en.wikipedia.org/wiki/Press_pass#News_agency_cards

Úschovne batožín na staniciach

Sú neoceniteľné, keď cestujete bez (vopred vybaveného) ubytovania. V Európe bývajú 1-5eur za 24 h úschovy. Umožňujú zorientovať sa alebo pobehať mesto bez záťaže, prípadne si na noc zobrať len spacák.

Samozrejme žiadne kriticky dôležité alebo cenné veci tam nenechávajúte.